تورکیا شەڕی دژی پێکاکا توندتر بۆ ناو عێراق دەگوازێتەوە … ئینگە ڕۆگ و. لە ئەڵمانییەوە: هیوا ناسیح

((سوپای تورکیا هەفتەی ڕابردوو هێرشێکی دژ بە گەریللاکانی کوردەکانی تورکیا لە باکوری عێراق دەستپێکرد. لەم میانەدا لە لایەن کوردەکانی عێراقەوە هاوکاری دەکرێت.))
فڕۆکەیەکی بێ فڕۆکەوان بەسەر ناوچەیەکی شاخاوی باکوری عێراقدا دەفڕێت، کامێراکەی بەدوای کەسێکەوەیە، کە گومان دەکرێت شەڕکەری پارتی کرێکارانی کوردستان (پێکاکا) بێت، ئەو هەڵدێت و خۆی لە ژێر دارێکی نزمدا دەشارێتەوە. چەند چرکەیەک دواتر لە لایەن ڕۆکێتێکەوە دەپێکرێت. لە میانەی هەڵمەتی (چنگی پڵنگ) دا پێدەچێت کە هێزە کۆماندۆکان (سێ گەریللای تیرۆریستیان لە کار خستبێت)، وەزیری بەرگری تورکیا لە ئەنقەرە و لە ڤیدیۆیەکدا وا دەپەیڤێت.
(چنگی پڵنگ) ناوی نوێترین ئۆپەراسیۆنی سوپای تورکیایە دژ بە کوردە شۆڕشگێڕەکانی تورکیا، کە دەیان ساڵە جێگەی خۆیان لە باکوری عێراقدا قایم کردوە. هێرشی زەمینی ئەمجارە، کە سەدان کۆماندۆ بەشدارن تێیدا، هاوکاتە لەگەڵ هێرشی (ئۆپەراسیۆنی چرنوکی هەڵۆ)، کە تێیدا فڕۆکەی جێتی شەڕکەر سەرەتای هەفتەی ڕابردوو دەیان ئامانجیان لەتەواوی سنوری تورکیا – عێراق بۆمباباران کرد، کە سەدان کیلۆمەتر لە یەک دوور بوون.
هێرشە ئاسمانییەکان لە نزیکی سنور و ناوچەکانی شاخەکانی قەندیل، کە پێکاکا بارەگای سەرەکییان تێیدایە ئەنجام درا، تا دەگاتە دەوروبەری کەمپی پەنابەرانی مەخمور لە باشوری هەولێر، هەروەها شاخەکانی شەنگال لە ڕۆژئاوای موسڵ. لەوێ پێش سێ ساڵ زۆر لە خەڵکانی کەمینەی ئێزیدی تەنها بە هاوکاری پێکاکاوە لە کۆمەڵکوژیی و جینۆساید ڕزگاریان بوو.

قوربانی لە نێو خەڵکانی سیڤیلدا

(جەنگی پاک دژی بە تیرۆریستەکان) وەک ناونراوە، ئەمە تەنها خەیاڵە. ئۆپەراسیۆنەکانی سوپای تورکیا لە باکوری عێراقدا هەمیشە قوربانی لە نێوان خەڵکانی سیڤیلدا لێ دەکەوێتەوە. ڤیدیۆیەک، کە

کەسێکی دانیشتوی گوند ڕۆژی هەینی و نزیک لە شارۆچکەی شیلادزە تۆماری کردوە، پیکابێکی سپی نیشان دەدات، کە لێیدراوە و لە پشتییەوە خۆڵەمێش و دوکەڵێکی ڕەشی لێ بەرز دەبێتەوە. (ڤیدیۆکە لەگەڵ ئەم وتارەدا لە سایتی ڕۆژنامەکە بڵاوکراوەتەوە – و.)، کەسوکارەکەیان بۆ میدیای کوردی گوتیان، کە ئەوان سێ گەنج بوونە ویستویانە سەیرانێک بکەن. لەوێدا ئەوان لە لایەن دوو شەڕکەری پەکەکەوە دەوەستێنرێن و ئیتر لە لایەن تورکیاوە بۆمباران دەکرێن. دوو کەسی سیڤیلی تریش بە پێی سەرچاوەکانی ناوچەکە لە هێرشێکی تری ئاسمانیدا کوژراون.

بە پێی قسەی سەرۆکی شارەوانی ئەوێ بێت، تەنها لە گوندەکانی دەوروبەری شیلادزەدا، لەم سێ ساڵەی دوایەدا ٢٤ کەسی سیڤیل کوژراون. دانیشتوانی دەیان گوند چۆڵیان کردوە و هەڵاتوان. لە کاتێکدا حکومەتی بەغدا ناڕەزایی خۆی دژ بەم هێرشەی تورکیا دەربڕیوە، حکومەتە کوردییەکەی هەرێم بێ دەنگە. پاش کوژرانی ئەو خەڵکە سیڤیلانە، ئینجا وتەبێژی حکومەتەکە جوتیار عادل داوای کرد، کە تورکیا ڕێز (سیادەی وڵاتەکەمان) بگرێت. هەروەها داواشی لە پەکەکە کرد، کە ناوچەکە یەکسەر بەجێ بهێڵن. حکومەتی هەرێمی کوردستان خوازیاری پەیوەندییەکی دۆستانەیە لەگەڵ هەموواندا، جوتیار وا دوا.

هێرشی ئەم جارە لە کاتێکدایە، کە ناوچەیەکە ڕووبەڕووی شەپۆلی دووەمی پەتای جیهانگری کۆرۆنا بێتەوە. ئەم بەشە وڵاتە، پاش جێبەجێکردنی کۆمەڵێک ڕێکاری توند شەپۆلی یەکەمی بە باشی تێپەڕاند. بەڵام لە سەرەتای مانگی شەشەوە زیاتر لە ٣٥٠٠ کەس توش بوونە، هەروەها نزیکەی ١٠٠ کەس بەم دەردەوە گیانیان لە دەستداوە. بەم هۆیەوە حکومەتی هەرێمەکە هاتوچۆی لە نێوان ناوچەکاندا قەدەغە کردوە، مزگەوتەکان، یاریگاکان، پارک و هەندێک فەرمانگەش داخراون، هەروەها بازاڕیی شەوانەش قەدەغە کراوە.

هاوکاریی نێوان بارزانی و ئەنقەرە

سەرەڕای دەردی کۆرۆنا کوردەکانی عێراق خۆیان لە دۆخێکی سەختدا بەرامبەر تورکیا دەبیننەوە. لە ڕووی ئابورییەوە ناوچە کوردییەکە پەیوەستە بە قازانجی زۆری هاوردەکردنی نەوت بۆ وڵاتە دراوسێکەیان. داهاتەکانی گومرگ، کە لە هەناردەکردنی کاڵای تورکییەوە دەست دەکەوێت، میلیۆنان دۆلار دەڕژێننە خەزێنەی هەولێرەوە. پێش چەند هەفتەیەک خەریک بوو ئەم داهاتە تەواو پەکی بکەوێت.

ئەم دۆخی هەڵئاوسانە فەرمانبەران و کاسبکارانی کەرتی گشتی

گرتەوە: زۆربەیان بۆ چەند مانگێکە موچەیان وەرنەگرتوە. ئەم ڕەوشە تێکئاڵاوە ئابورییە تاکە هۆ نییە بۆ پارتی دیموکراتی کوردستان، کە ناوچەکانی نێوانی هەولێر و سنوری تورکیای کۆنترۆڵ کردوە، وا لێکردوە گوێڕایەڵ و هاوکار بێت. بەڵکو پارتی دیموکرات و هەروەها پێکاکاش مافیان داوەتە خۆیان، کە خۆیان بە نوێنەری هەموو کوردەکانی دەرەوەی سنورەکانیشەوە بزانن، ئەوان بەڵام لە ڕووی ئایدۆلۆجییەوە زۆر دژ بە یەکن. ساڵانێکە کە پارتی دیموکرات پەیوەندی توندی لەگەڵ تورکیادا هەیە، بە ڕادەیەک کە هەریەک لە مەسعود بارزانی سەرۆکی پارتەکە وە نێچیرڤان بارزانی سەرۆکی ئێستای هەرێمەکە لە کاتی هەڵمەتی بانگەشەی هەڵبژاردندا پارمەتییان پێشکەشیش بە سەرۆکی تورکیا ڕەجەب تەیب ئەردۆگان کرد، بۆ ئەوەی دەنگ لە نێو کوردەکانی تورکیا بەدەست بهێنێت.
ئەنقەرە لە شەڕەکەیدا دژ بە پێکاکا دەتوانێت لە ڕووی سەربازییەوە بارزانی وەک دۆستی خۆی ببینێت. پاش بە توندی سەرکوتکردنی ڕاپەڕینی گەنجانی سەربە پێکاکا لە شارە کوردییەکاندا ساڵانی ٢٠١٥ و ٢٠١٦، کەوا گیانی زۆر لە هەوادارانییانی تێداچوو، جارێکی دی گەڕانەوە بۆ شەڕی کلاسیکی تاکتیکی گەریللایی.
بەکارهێنانی فڕۆکەی بێ فڕۆکەوان کارەکەی لە بەرژەوەندی تورکیادا هەڵگەڕاندۆتەوە. بە پێی زانیارییەکانی گروپی نێودەوڵەتی قەیرانەکان ژمارەی گیان لەدەستدانی پێکاکا پێنج جار لە قوربانییەکانی سوپای تورکیا بەرزتر بۆتەوە، هاوتەریب لەگەڵ ئەمەدا تورکیا دەستیکردوە بە دامەزراندنی بنکەی سەربازی لە باکوری عێراقدا.
وەک دەردەکەوێت ئێستا ژمارەیەکی زیاتر لە بنکەی سەربازییان بنیاد ناوە، کە سەدان سەربازیان تێدا جێگیر کراوە. حکومەتی هەولێر و بەغدا هیچ کاریگەرییەکیان لەسەر ئەوان نییە. ڕێککەوتنی تورکیا بە تەنها لەگەڵ پارتی دیموکراتدایە، ڕاستتریش بڵێین لەگەڵ خودی مەسعود بارزانی، نێچیرڤان بارزانی برازای و کوڕەکەی واتە مەسرور دایە، کە ئێستا سەرۆکوەزیرانی هەرێمەکەیە.

ئێرانیش هێرش دەکاتە سەر دژبەرەکانی لە باکوری عێراقدا

بە پێی زانیارییەکانی دەزگای ململانێ چەکدارییەکان و زانیاریی ڕووداوەکان (Armed Conflict and Event Data Projekt) لەم پێنج مانگەی سەرەتای ئەمساڵەوە زیاتر لە سەدا حەفتاوحەوتی پێکهەڵپڕژانە چەکدارییەکان لە نێوان سوپای تورکیا و شۆڕشگێڕانی پێکاکا لە باکوری عێراقدا ڕوویداوە. زیاتر لە سێیەکیان هێرشی بۆمبارانی فڕۆکەی و فڕۆکەی بێفڕۆکەوان بوونە. ئۆپەراسیۆنی

ئەمجارە بە تایبەت لە ناوچەی حەفتانین لە باکوری ڕۆژهەڵاتی شاری سنوریی زاخۆدا خەست بۆتەوە.
ڕەخنەگرانی پارتی دیموکرات لەو باوەڕەدان، کە ئامانجی دووری تورکیا هێرشێکی فراوانی سەر بارەگاکانی سەرەکی پێکاکایە لە شاخەکانی قەندیلدا. وەک بەردی بناغەش پێنج بنکەی سەربازیی لە ناوچەکانی شاخەکانی خوارکوێک و سێگۆشەی سنوری نێوان تورکیا، ئێران و عێراق دامەزراندوە. هێرشێکی وا بۆ سەر قەندیل تەنها بە هاوکاری ئێران و یەکێتی نیشتمانی کوردستان ئەگەری هەیە، کەوا ناوچەکانی دەوروبەریی ئەوێیان لە ژێر کۆنترۆڵدایە.
ئێران لە هەفتەی ڕابردوودا ناوچەکانی شۆڕشگێرە کوردەکانی ئێرانی لە سێگۆشەی سنوریی دەڤەری حاجی ئۆمەرانی تۆپباران کرد. تاران حەز بە بەهێزتر بوونی تورکیا لە باکوری عێراق ناکات. شتێکی دووریشە کە یەکێتی نیشتمانیی کوردستان کارێکی وا ئەنجام بدات، کە وڵاتێکی دراواسێ (تورکیا) ئەمان بۆ سودی خۆی بەکاربهێنێت. بەلای کوردانی عێراقەوە شەڕکەرانی پارتی کرێکارانی کوردستان تیرۆریست نین، بەڵکو کوردن وەک ئەوان.

سەرچاوە:
ڕۆژنامەی نۆیە تسویرخە تسایتونگ (NZZ) بەناوبانگترین ڕۆژنامەی ئەڵمانیزمانی سویسریی و ئەوروپییە و لە ساڵی ١٧٨٠وە بەردەوام دەردەچێت، ئەم وتارە لە ٢١/٦/٢٠٢٠ دا بڵاوکراوەتەوە.
https://www.nzz.ch/international/die-tuerkei-fuehrt-den-kampf-gegen-die-pkk-immer-staerker-im-irak-ld.1562415?mktcid=smch&mktcval=fbpost_2020-06-21&fbclid=IwAR0tu_-15Y9sVIxuae_NDmqCPztiMqKCFpDE2aC7CYkErDzUIVQXvwpQR7c

تێبینی: وێنەی قەرەیلان و چەند پاسەوانێکی لەگەڵ وتارەکەدا دابەزێنراوە، لە ژێریدا نوسراوە: ئەو کەسێکە زۆرترین داواکراوە لە تورکیادا، موراد قەرەیلان، سەرکردەی شەڕکەرانی پێکاکا، وێنەکە لە ساڵی ٢٠٠٦ لە شاخەکانی قەندیل چرکاوە.